

Hamlet – William Shakespeare (*1564 †1616)

<u>Téma a motiv:</u>	Hamletova pomsta za vraždu vlastního otce, kterou spáchal Hamletův strýc; láska, přátelství, pomsta, život, smrt, vláda, mezilidské vztahy
<u>Časoprostor:</u>	Dánský hrad Elsinor; počátek 17. století
<u>Kompoziční výstavba:</u>	chronologická, prolog + 5 dějství (I. EXPOZICE, II. KOLIZE, III. KRIZE, IV. PERIPETIE, V. KATASTROFA)
<u>Literární druh a žánr:</u>	druh – drama, žánr – tragédie
<u>Vypravěč:</u>	Jedná se o drama – vypravěč se neúčastní Er-forma Příběh tvoří dialogy mezi postavami Ve dvou jazykových rovinách se ocitají promluvy Hamleta. V jedné uvažuje rozvážně (až filozoficky), ve druhé vyjadřuje své „bláznovské“ pocity a nálady
<u>Postavy:</u>	Hamlet – Hlavní postava, syn zavražděného krále Hamleta, je vyzván duchem otce, aby se pomstil, otec byl zavražděn bratrem Claudiem, aby se stal králem Claudius – Dánský král, Hamletův strýc a také nevlastní otec, zavraždil bratra, že mu nalil jed do ucha, zákeřný, podlý, neschopný vlády, ctižádostivý, mocichtivý Gertruda – Dánská královna, Hamletova matka, Claudius si ji vzal za manželku potom co zavraždil svého bratra Polonius – Nejvyšší královský komoří, Otec Ofélie a Leartam, Svou oddaností králi je až směšný, na svou oddanost doplatí životem Ofélie – Dcera Polonina, milovala Hamleta, zešílí potom co je její otec zabit, nešťastnou náhodou umře Leartes - Syn Polonia, statečný, hrdý, pomstychtivý, emotivní
<u>Vyprávěcí způsoby:</u>	Hra – založena na dialozích, dlouhé monology, scénické poznámky
<u>Typy promluv:</u>	monology, dialogy, repliky
<u>Veršová výstavba:</u>	Nepravidelný rým
<u>Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:</u>	převažuje spisovný jazyk ; místy nespisovné a archaické koncovky a výrazy, řečnické otázky, zvolání
<u>Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:</u>	metafora frazém – „Hrom aby do toho.“ elipsa – vynechání slova apostrofy – <i>obrací se např. na mrtvého, nečeká odpověď</i> oxymóron – nesmyslné spojení slov Synechdota – přenesení na celek

Kontext autorovy tvorby:

- tragickou tvorbu začal tvořit po smrti svého syna
- tvořil v období Alžbětinského drama – vrchol dramatu
- představitel renesance, žil na přelomu 16. a 17. století

Literární / obecně kulturní kontext:

- významný anglický dramatik na přelomu 16. a 17. století
- napsal 37 her (většina přeložena Josefem Václavem Sládkem)
- **narodil se ve Stratfordu nad Avonou**
- maminka statkářka a otec radní a rukavičkář, byl třetí z 8 dětí
- studoval na gymnázium, brzy se oženil (18 let) s ženou o osm let starší Emie Hetvejevová
- měli spolu dceru a dvojčata Judit a Hammeta – umřel ve svých 11 letech – ovlivnilo tvorbu
- hrál v londýnských divadlech, poté začal upravovat hry až nakonec začal tvořit vlastní
- spoustu autorů vydávalo díla pod jeho jménem (epigon)
- zemřel v roce 1616

Dílo: 1. období (veselohry a historické hry)

Komedie – Zkročení zlé ženy, Mnoho povyku pro nic, Sen noci svatojánské, Kupec Benátský

Historické – Julius Ceasar, Jindřich 4., 5., 6., Richard 2., 3.

Romantická tragédie – Romeo a Julie (tímto dílem končí 1. období)

2. období (zklamání, pesimistické hry)

Tragédie – Hamlet, Othello, Macbeth, Král Lear

3. období (tragikomedie s pohádkovými náměty)

Zimní pohádka, Sonety

RENESEANCE

- 13. stol. Itálie velká města (Benátky, Florencie), 14. – 16. stol. zbytek Evropy
- astronomické a geografické objevy, knihtisk – inkunabule do roku 1500
- zájem od boha k člověku
- inspirace antickou, snaha o reformaci církve, důraz na rozumové vnímání
- **HUMANISMUS** – zabývá se myšlenkami renesance, antropocentrismus, *Humanus* = lidský, člověk má právo na svobodné myšlení, je za sebe zodpovědný

Anglie: **Geoffrey Chaucer** (Canteburské povídky), **Ben Jonson a Tomas Kyd** (Shakespearovi následovatelé)

Itálie: **Dante Alighieri** (Božská komedie), Francesco Petrarca (Sonety Lauře), Giovanni Boccaccio (Dekameron – rámcový příběh), Ludvico Ariosto (Zuřivý Roland)

Francie: **Francois Villon** (Odkaz – Malý testament, Závěť – Velký testament), Michel de Montaigne (Eseje), Pierre de Ronsard (Lásky), Francois Rabelais (Gargantua a Pantahruel)

Nizozemsko: Erasmus Rotterdamský (Chvála bláznovství)

Španělsko: (rytířský x pikareskní román) Lope de Vega (Fuente Ovejuna – Ovčí pramen) Miguel de Cervantes Saavedra (Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha), Tirso de Molina

U nás: vznikaly spíše evropské překlady, český humanismus, proplétání rysů s gotikou

latinsky psané (Jan z Rabštejna, Jan Skála z Doubravky, Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic)

česky psané (Viktorin Kornel ze Všehrd – Předmluva, Václav Hájek z Libočan – Kronika česká)

Sonet – lyrická poezie o 14 verších (4, 4, 3, 3)

Villonská/francouzská balada – 4 strofy (3 z nich o 7–12 verších, poslední poloviční, na konci každé refrén)

Rámcový příběh – příběh s více příběhy

Obsah:

Tragedie se odehrává na počátku 17.století na dánském hradu Elsinor. Kde žije králevic Hamlet, jeho strýc a nyníjší dánský král Klaudius a Hamletova matka Gertruda, dánská královna a také nová manželka Klaudia.

Na počátku příběhu umírá Hamletův otec. Později se Hamletovi zjeví jako duch a svěří mu, že byl zavražděn svým chladnokrevným bratrem Klaudiem. Od té doby se chce Hamlet pomstít, ale aby to Klaudius nezjistil, začne předstírat šílenství. Pro ověření duchova obvinění zinscenuje Hamlet s potulnými herci hru, která přesně onu vraždu kopíruje. Na premiéru této hry samozřejmě pozve svého strýce Klaudia a svou matku Gertrudu. Podle Klaudiovi reakce si je na sto procent jistý, že strýc je vrahem.

Klaudius je hrou rozhořčen a pod záminkou Hamletova šílenství ho posílá do Anglie. Hamlet odcestuje hned poté, co nešťastnou náhodou zabije Polonia (Schován za závěsem kde si myslel že je Claudius), otce své milované Ofélie. Během Hamletova pobytu v Anglii se Ofélie kvůli stezku ze smrti svého otce utopí. Oféliin bratr Leartes se navrácí z ciziny, aby v Dánsku pohřbil svou sestru a pomstil smrt svého drahého otce.

Po Hamletově návratu z Anglie musí čelit Leartovu vzteku. Oba se proto utkají tváří v tvář v boji. Klaudius si pojistí Hamletovu smrt tím, že ještě před soubojem připraví nápoj s jedem určený Hamletovi a Leartovu dýku namočí do jedu.

Nápoj s jedem omylem vypije Hamletova matka. Při souboji opravdu zraní Leartes Hamleta zbraní namočenou v jedu, jenže pak dojde k výměně zbraní a je zraněn i Leartes. Zatímco Leartes umírá, zraní Hamlet pohotově také Klaudia.

Pak oba umírají a zbývá po nich jen věčná sláva...

Přesto, že drama končí tragicky, Hamlet dosáhl svých vytyčených cílů. Pomstil otcovu vraždu, postavil se proti zlu, zvítězil nad ním a ukázal lidem pravdu.